

ŚLĄSK Przegląd historyczny

Tłumaczenie z książki : Klaus Ullmann ; Schlesien - Lexikon - Geografie , Geschichte , Kultur
Wydawca : Bechtermünz Verlag 1996

Duisburg , dnia 1-go stycznia 1997 roku

4000 p.n.e.

Już w starszym i środkowym okresie kamiennym Śląsk był zasiedlony przez ludy myśliwskie. W połowie czwartego tysiąclecia podstawą na terenie śląskim było rolnictwo.

3000-2000 p.n.e.

Rolnicze siedliska znajdują się na terenach lessowych i czarnoziemskich południowego i środkowego Śląska. Kultury ceramiki zdobionej odciskami sznura (Bandkeramik und Trichterbecher) na przełomie trzeciego tysiąclecia. W kończącym się młodszym okresie kamiennym znajdujemy kulturę kamiennych toporków bojowych i grobami w postaci kopców (Streitaxt mit Hügelgräbern). Najprawdopodobniej zjednocza się ludność wszystkich zasiedlonych terenów Śląska. Kultura Jordanowa Śląskiego (Jordansmühle). Czarno-brązowa ceramika z malowidłami i ozdobami (Jordansmühler Widder = baran z Jordanowa Śląskiego).

1500 p.n.e.

Przejście do narzędzi z brązu. Przemiana obrazu kulturalnego wychodzącego ze wspaniałych warsztatów przerabiających brąz z terenu węgierskiego.

ok. 1300 p.n.e.

Podstawowe przeobrażenia, w których normalne jest spalanie pośmiertne. Nowe wzory ozdobne, postępowe wyroby metalowe jak miecze z wygiętą klingą, siekiery z otworem i klamry.

900 p.n.e.

Do końca 9 wieku zwiększa się ciągle zaludnienie. Z tego wieku znamy wielką ilość wałów obronnych, które są znane jeszcze dzisiaj pod nazwą szwedzkich lub pogańskich szaniec.

700 p.n.e.

We wczesnym okresie żelaza, od 700 roku p.n.e., rozwija się kultura Hallstatt (od nazwy miasta w Austrii). Jest ona do 5 wieku p.n.e. główną kulturą w środkowej Europie. W Górnych i Dolnych Łużycach rozwija się w specjalnej formie znanej jako kultura łużycka. Dzban kultury Hallstatt jest poszukiwanym obiektem handlu. Na środkowym Śląsku zostaje założony specjalny warsztat, którego malowane dzbany są rozprowadzane aż do połnocnych terenów poznańskich. W tym czasie następuje ogromny przyrost ludności. Podstawą rozwoju wszystkich części Śląska w tym okresie jest wydobywanie i przeróbka żelaza. Przynależność narodowa tych mieszkańców Śląska jest niejasna. Prawdopodobnie są oni Celtami.

500 p.n.e.

Dochodzi do najazdu Scytów na Śląsk, którzy niszczą wszystkie umocnione miejsca ale później opuszczają Śląsk. Poważne zmniejszenie się ludności. Równocześnie pojawiają się członkowie nowej kultury tzw. urn z wizerunkiem twarzy (Gesichtsurnen-Kultur), którzy jednak znowu odchodzą.

400 p.n.e.

Początek napływu ludów germańskich. Od południa napływają przez sudeckie przełęcze Celtowie. Przechodzą także Odrę i bronią się zwycięsko w drugim wieku p.n.e. przeciwko napływającym od północy Cimberom, Teutonem i Ambronem.

100 p.n.e.

W tym czasie dochodzi do wielkiego napływu ludów germańskich. Chodzi tutaj o Wandalow (Ługiowie = Lugier) z różnymi podgrupami. Jedną z nich, Słężanie (Silingi) osiedlają się na Środkowym Śląsku w okolicach Słęzy (Zobten). Oni to nadają całemu krajowi swoje imię. Cały kraj zostaje stosunkowo szybko gęsto zaludniony. Germanowie rozwijają rzemiosło i prowadzą handel z krajami cesarstwa rzymskiego leżącymi nad Dunajem. Groby jamowe (Sakrauer Gräber) są świadkami tej epoki. Królestwo słężańskie przetrwało do początków 6 wieku n.e., pomimo, że część germańskiej ludności w roku 406 n.e. pod przewodnictwem jednego z królów poprzez południowe Niemcy powędrowała na zachód. Co stało się z królestwem Słężan, jest niewiadome. Nie mogło jednak się naraz zapaść pod ziemię.

ok. 600 n.e.

Napływ Słowian na Śląsk rozciąga się najprawdopodobniej poprzez dłuższy czas. Od połowy 6 wieku przesiadają oni na Śląsk. W spisie narodów (Regensburger Völkertafel) między 866 i 890 rokiem znajdują się 4 śląskie okręgi Dziadoszanie, Słężanie, Opolanie, Gołęzycze, a później Bobrzanie i Trzebowianie (Trebowane).

Poza tym wiemy niewiele o podstawach organizacyjnych tych szczepów. Głównymi osiedlami obronnymi były: Głogów, Opole, Grodzisko, Bolesławiec i Legnica.

ok. 900 n.e.

Śląsk dostaje się w strefę działań mocarstwowych Czech. Vratislav I. (894-921), zakłada najprawdopodobniej grodzisko Wratysławia (Wrocław) nad Odrą jako pograniczne miejsce obronne przeciw Polanom. Poprzez to wchodzi Śląsk na karty historii. Rozbudowa Henicis = Nimptsch (Niemcza) rozumianego jako przedpole do rozszerzania własności czeskiej na Śląsku. Nazwa miejscowości Nimptsch = Niemci wskazuje na to, że tutaj mieszkali niemieccy osadnicy. Bolesław I (Boleslaus) czeski (935-972) zakłada Bunzlau = Boleslavia = Bolesławiec. Wzmoczone wpływy czeskiej kultury. Christianizacja kraju wychodząca z Pragi.

ok. 960 n.e.

W rejonie Poznań-Gniezno powstaje polskie państwo. Mieszko I (Misika) zdobywa Środkowy i Dolny Śląsk. Mieszko był znany także pod germańskim imieniem Dago, prawdopodobnie pochodził z normańskiej rodziny. Jest on pierwszym historycznie znanym Piastem. Po zwycięstwie Margrabiego Gero (963) musi Mieszko płacić niemieckiej krzeszy trybut a później lenno. Przyjmuje w roku 966 chrześcijaństwo dla siebie i swojego kraju. Przy pomocy Niemców Mieszko rozciąga swoje panowanie na Śląsk do Sudetów i na zachodzie do linii Kwis-Bóbr-Odra. Kotlina Kłodzka pozostaje czeska. Syn Mieszka Bolesław I (Bolesław Chrobry 992-1025) prowadzi w dalszym ciągu politykę swego ojca i zdobywa pozostałe dwa okręgi górnośląskie.

ok. 1000 n.e.

Po śmierci Bolesława II czeskiego (972-999) zostaje Górny Śląsk razem z ziemią krakowską rzeczywiście zdobyty przez Polskę. W roku 1000 zakłada w Gnieźnie cesarz Otto III za zgodą papieża Sylwestra II arcybiskupstwo gnieźnieńskie. Biskupstwami podległymi (sufraganami) zostają Wrocław, Kraków i Kołobrzeg, biskupstwo poznańskie istnieje już od 968 roku. Bolesław Chrobry próbuje zdobyć tereny leżące na zachodzie. W 1025 roku koronuje się na króla. Po jego śmierci w tym samym roku rozpada się jego kraj. Mieszko II (1025-1034) składa hołd Konradowi II w roku 1032. Po śmierci Mieszka (1034) powstanie przeciwko dynastii i chrześcijaństwu, które to całkowicie niszczy organizację kościelną na Śląsku. We Wrocławiu musi biskup ratować się ucieczką.

1017

Cesarz Henryk II podchodzi pod Głogów i Niemcę.

1038-1039

Napad czeskiego księcia Brzetysława I (Bretislav 1034-1055) na Śląsk i Polskę. Cesarz niemiecki Henryk III (1039-1056) pośredniczy między Kazimierzem polskim i Księciem czeskim. W umowie z Quedlinburga z 1054 roku musi Książę czeski oddać Śląsk Kazimierzowi w zamian za płacenie corocznego trybutu. W następnych dziesięcioleciach powtarzające się wojny między Czechami i Polską. W 1093 roku próbują możnowładcy śląscy pod przewodnictwem Magnusa podnieść się przeciwko Polsce. W 1109 roku król niemiecki Henryk V podejmuje wyprawę wojenną na Śląsk.

1137

Zawarty pokój w Kłodzku (1137) kończy wojny czesko-polskie i wprowadza stałą granicę. Kotlina Kłodzka i na południe od rzeki Psina (Zinna) (przepływa przez Głubczyce = Leobschütz) leżący teren pozostają czeskie.

1138

Podział Polski. Po śmierci Bolesława III (1138) zostaje Polska podzielona na cztery części, przy czym Władysław II (1138-1146) jako najstarszy syn dostaje Kraków z polskim senioratem oraz Śląsk. Przeciwko niemu, który miał za żonkę Agnieszkę Babenbergerin, córkę Leopolda austriackiego (pośiostre króla Konrada III), podnoszą się inni bracia w zмовie z możnowładcami i arcybiskupem gnieźnieńskim. Przy pomocy możnego i bogatego kasztelana wrocławskiego Grafa Piotra Własta, przepędzają w 1146 Władysława II, który znajduje schronienie w Saksonii. Jego miejsce jako polski senior obejmuje jego młodszy brat Bolesław IV Kędzierzawy (Kraushaar; Krauskopf) (1146-1173). On to odmawia cesarzowi Fryderykowi I Barbarossie (1152-1190) pomocy wojskowej w zbliżającej się wyprawie włoskiej, co skłania Barbarossę do wyprawy przeciwko Polsce w roku 1157. Książę polski musi złożyć przysięgę lenną i obiecać współdziałanie w wyprawach włoskich. Bolesław nie wypełnia obietnic i musi Śląsk oddać synom Władysława, którzy od lat 17 żyją w Niemczech. Tymi synami są Bolesław I Wysoki (1163-1211), Konrad, który jest duchownym w Fuldzie i Mieszko (1163-1211). Nowi książęta śląscy, którzy na terenie polskiego senioratu swe samodzielne księstwa otrzymują, są cesarzowi niemieckiemu oraz Niemcom szczególnie zobowiązani. Powstają dwa częściowe księstwa. Ten podział jest początkiem specjalnego terenu Górnośląska.

1175

Założenie klasztoru w Lubiążu z cystersami z Pforty w Turynii, którzy rozpoczynają osadnictwo niemieckie na Śląsku. Następuje zakładanie wielu innych klasztorów. W następnych 150 latach zostaje założonych 120 nowych miast i 1200 wsi.

1201

Henryk I Śląski (1201-1238). W jednym z układów w 1202 musi on odstąpić kraj opolski na rzecz Mieszka z Raciborza. Podział między Środkowym i Dolnym Śląskiem z jednej strony a Górnym Śląskiem z drugiej zostaje pogłębiony. Wygasa prawo senioratu a także obostrzone prawo spadkowe. Śląsk usamodzielnia się i poprzez otrzymanie prawa niemieckiego także dla polskich gmin otrzymuje nową formę w zakresie prawnym, socjalnym i gospodarczym. Nasilenie się pokojowej kolonizacji poprzez niemieckich osadników. W 1202 fundacja pierwszego żeńskiego klasztoru cystersów na terenie Śląska, zakonnice zostały sprowadzone z Bambergu przez Jadwigę, żonę Henryka I, która później zostanie uznana za świętą. Równocześnie za panowania księcia raciborsko-opolskiego Kazimierza (1211-1229) rozpoczyna się osadnictwo niemieckie na Górnym Śląsku. Skuteczna polityka Henryka I, której wynikiem jest powiększenie Śląska. Panowanie w Małopolsce. Na czele rycerstwa śląskiego, krakowskiego i sandomierskiego zdobywa Wielkopolskę do Warty i Noteci (Netze). Spór z biskupem wrocławskim Tomaszem I w zakresie immunitetu kościoła na jego posiadłościach. Henryk umiera w 1238 w niezgodzie z kościołem. Henryk II (1238-1241) prowadzi dalej politykę swego ojca.

1241

Walka na Połu Legnickim. Henryk II pada z przeważającą ilością swego wojska w walce z Tatarami. Tatarzy cofają się wzdłuż pogórza. Po śmierci Henryka II rozpada się przez niego rządzone terytorium. Jego synowie Bolesław, Henryk i Konrad prowadzą spór o ojcowiznę. Ale prowadzą także w tym czasie wzmoczoną politykę imigracji niemieckich osadników. Ponowne założenie Wrocławia po zniszczeniu przez Tatarów. Trzydziestolecie po napaści Tatarów jest głównym okresem kolonizacji niemieckiej. Równocześnie następuje polityczne rozbiście kraju.

1266-1290

Henryk IV. Początkowo rządzi w jego imieniu stryj Władysław arcybiskup salzburski. Po śmierci Władysława rządy w jego imieniu przejmuje król czeski Ottokar. Wzmocnione powiązanie z Czechami. Spory książstewek śląskich ustają. Jednakże zostają one wciągnięte w spór między królem czeskim Ottokarem a Rudolfem Habsburgiem.

1277

Uwięzienie Henryka IV przez jego wuja Bolesława legnickiego. Z trudem udaje się Ottokarowi uwolnienie Henryka.

1278

Rozstrzygająca walka Rudolfa Habsburskiego z królem czeskim Ottokarem. Ottokar pada. Henryk IV otrzymuje księstwo kłodzkie. Henryk osiąga hegemonię na Śląsku. Księstwo Legnickie i Górny Śląsk rozpadają się z powodu podziału spadkowego. W 1281 w czasie jednego ze spotkań wzięci Henryk księciów legnicko-głogowskich i wielkopolskich. Kraj rudzki przypada ponownie Henrykowi. Inni książęta muszą zobowiązać się do pomocy Henrykowi. Pojednanie Henryka z Ottonem V brandenburskim, którego córkę Matyldę w 1288 poślubia. Spór z kościołem z powodu własności i dochodów kościelnych.

1284

Biskup Tomasz II rzuca klątwę na księcia Henryka. Henryk zdobywa Nysę i Otmuchów, a biskup Tomasz ratuje się ucieczką do Raciborza. W 1287 dochodzi do ugody między nimi i w 1288 funduje Henryk jako znak pojednania kościół kolegiacki pod wezwaniem Świętego Krzyża we Wrocławiu a z kapitułą i biskupem Tomaszem II kolegiatę przy kaplicy zamkowej w Raciborzu poświęconą świętemu Tomaszowi z Canterbury. Na prośbę niemieckiej ludności Krakowa zajmuje Kraków, gdy Czech rzeźników otworzył mu miejskie bramy. Henryk utrzymuje swe stanowisko w Krakowie pomimo czasowej straty Krakowa, umiera jednak w 1290 w środku górnołotnych planów, przy czym na łożu śmierci daje duży przywilej kościołowi, który stoi w sprzeczności z jego działalnością polityczną. Ten przywilej miał na celu bezgraniczne zwierzchnictwo biskupa w kościelnym nysio-otmuchowskim kraju. Prawdziwość tego przywileju zostaje wielokrotnie podważana. W politycznym testamencie dzieli Henryk kraje wcześniej przez niego zjednoczone. Henryk IV był jedną z silniejszych osobowości wśród piastów śląskich. Jest on także znany jako miłośnik niemieckiej poezji. Jego grób znajduje się we wrocławskim kościele Świętego Krzyża. Pod koniec jego panowania znajduje się prawie cały Śląsk objęty niemieckim prawem osiedleńczym. Poprzez to obraz kraju całkowicie się zmienił. Miasta z ulicami przebiegającymi jak na szachownicy, rynkiem jako środek z kościołem na brzegu oraz w około biegnącymi miejskimi murami są otoczone wielkimi wsiami. Polacy żyjący na Śląsku nie są wypędzani i mogą nazwiska i swoją mowę zachować, która jako „Wasserpölnisch” utrzymała się do czasów najnowszych na Górnym Śląsku.

1290-1327

Po śmierci Henryka IV rozpada się Śląsk na wiele małych książstewek i traci na znaczeniu politycznym. od 1327

Przyłączenie Śląska do Czech. Na początku tego okresu jest Śląsk podzielony na 16 księstw, w których rządzi 6 głównych rodów piastowskich. W 1327 przybywa do Wrocławia król czeski Jan. Tutaj odstępuje Henryk VI swe księstwo Koronie Czeskiej. Jego śladami idą inni książęta śląscy. 24 sierpnia 1335 w „Układzie z Trenczyna”

zrzekają się pełnomocnicy króla polskiego Kazimierza III Wielkiego Śląska na rzecz Czech. Umowa ta zostaje odnowiona w 1339 w Krakowie. W związku z tym Śląsk ostatecznie przypada prawnie Czechom. Król Czech Jan zrzeka się ze swej strony praw do tytułu króla polskiego. Od tego momentu Korona Czeska jest głównym kierunkodawcą w rozwoju całego Śląska. W 1342 dochodzi do hołdu Ślązaków królowi czeskiemu Karolowi IV. Karol zostaje rzymsko-niemieckim królem.

1348

Założenie Uniwersytetu w Pradze. W 1355 zatwierdza Karol jako cesarz niemiecki przyłączenie Śląska do Czech. Poślubia w 1353 Annę Świdnicką, która jest spadkobierczynią bezdzietnego Bolka II ze Świdnicy. Anna zostaje w 1355 w Rzymie koronowana na cesarzową. Karol zostaje wielkim mecenasem Wrocławia i ustanawia go w 1357 stolicą księstwa wrocławskiego. Kulturalny rozkwit Śląska.

1378

Śmierć Karola IV. Jego syn Wacław otrzymuje Czechy, Śląsk, Budziszyn i zachodnią część Łużyc Dolnych. W 1381 przybywa do Wrocławia aby pośredniczyć w tak zwanej wojnie piwnej. Po tym gdy król rozkazał spłądowanie dóbr kapituły, kapituła katedralna zmienia swe stanowisko i składa królowi Wacławowi IV hołd.

1409

Niemieccy studenci praskiego uniwersytetu przeprowadzają się do Lipska. Pierwszym rektorem jest Johann Otto von Münsterberg. Rozłam między Czechami a ludnością Śląska. W „opolskiej sprzeczce” (Oppelner Fehde) rozbija się autorytet Wacława na Śląsku. Wrocław z tego powodu i poprzez dżumę w 1413 roku wpada w kłopoty. W roku 1418 dochodzi do powstania. Burmistrza i niektórych radców miejskich spotyka śmierć.

1415

Jan Hus jako heretyk zostaje w Kostancji spalony na stosie. Rewolucja w Pradze.

1419

Umiera król Wacław. Następca Wacława król Zygmunt Luksemburski powołuje we Wrocławiu Sejm Rzeszy.

1420

Wspaniały Sejm Rzeszy we Wrocławiu. Książęta śląscy w liczbie 18 składają hołd Zygmuntowi. Powołuje on sąd dla osądzenia powstańców z 1418. Z ogłoszonych 53 kar śmierci 23 zostają wykonane. Oprócz tego zostaje we Wrocławiu zatwierdzona wyprawa krzyżowa przeciwko Husytom. Zygmunt zostaje koronowany na króla Czech, a jednocześnie jego wojska ponoszą niszczącą porażkę. Także w następnych wyprawach nie udaje się jemu zwyciężyć.

od 1425

Od tego roku wkraczają co pewien czas Husyci na teren Śląska, gdzie podczas tych wypraw zostaje prawie cały Śląsk spłądowany. Jedyne większe miasta umieją przetrwać.

1427

Pomimo „zjednoczenia” Ślązaków w Strzelinie i militarnej organizacji całego Śląska nie udaje przepędzić się Husytów. Kraj stoi na pograniczu ruiny.

1435

Koniec wojen husyckich. Husyci opuszczają Niemcę i Otmuchów. Śląsk może powoli dojść do siebie.

1437

Po śmierci Zygmunta (1437) dochodzi do kłótni z polskimi Jagiellonami o koronę czeską.

1448

Jerzy Podiebrad bierze w swe ręce zarząd państwem czeskim i rządzi w imieniu młodego króla Władysława Pogrobowca. Po jego śmierci w 1457 zostaje w roku 1458 wybrany na króla Czech. Oddaje w lenno księstwo Ziębickie i Opawskie swym synom. Jedyne miasto Wrocław przeciwstawia się uznaniu Jerzego. Jest ono popierane przez papieża.

1469

Hołd Wrocławia węgierskiemu królowi Maciejowi Korwinowi jako królowi Czech.

1471

Śmierć Jerzego Podiebrada. Władysław Jagiellończyk, syn Kazimierza IV króla polskiego, zostaje królem czeskim.

1474

Maciej Korwin jako silniejszy niż Władysław zostaje panem Śląska. Wrocławski Sejm Książęcy daje Śląskowi nową konstytucję, Parlament generalny dla całego Śląska, Sejmy Książęce dla Dolnego i Górnego Śląska, pokój na Śląsku. Śląsk zostaje nowoczesnie rządzonym jednolitym terytorium. Nasilenie się Handlu między Śląskiem a Węgrami.

1490

Śmierć Macieja Korwina. Władysław zostaje królem Węgier.

1516

Śmierć Władysława króla czeskiego.

od 1520

Początek reformacji na Śląsku.

1526

Wybór Ferdynanda Habsburga na czeskiego króla (1527-1564), po tym gdy bezdzietny Ludwik II król Czech i Węgier poległ w walce z Turkami pod Mohaczem w roku 1526. Wybór ten został zatwierdzony w 1527 roku przez Sejm Książęcy w Głubczycach.

1532-1546

W związku z tureckim niebezpieczeństwem odnosi się początkowo pojednawczo do magnatów ewangelickich. Śląsk zatwierdza ponownie pomoc finansową i wydaje w 1532 roku „Porządek obronny”. 1546 Sejm Książęcy we Wrocławiu pod osobistym kierownictwem Ferdynanda. Książę Fryderyk Legnicki musi zrzec się powiązań spadkowych z Hohenzollernami. W 1548 zabrania Ferdynand odwoływania się w sprawach prawnych w Magdeburgu i ustanawia w Pradze Sąd Apelacyjny. 1552 wprowadzenie obowiązku corocznego odprowadzania podatku. 1558 ustanowienie śląskiego Sądu jako najwyższej instancji zarządzającej na Śląsku. W czasie po śmierci Ferdynanda I w roku 1564 jest Śląsk politycznie ukierunkowany na Pragę ale także na Wiedeń, wg. konfesji jednak w 90 % protestancki i poprzez to także powiązany z innymi krajami niemieckimi.

1564-1576

Za panowania następcy Ferdynanda Maximiliana II (1564-1576) nie następują żadne zmiany. Śląsk jest jednym z bogatszych krajów należących do Habsburgów.

1576

Rudolf jest nowym królem. Dochodzi do uspokojenia na tle religijnym. Po tym gdy śląscy magnaci odmówili cesarzowi płacenia podatku, będą w piśmie królewskim z 1609 obie wiary uznane za równorzędne. Rudolf stracił Austrię, Morawy i Węgry na rzecz swego brata Mateusza, po tym gdy magnaci czescy przeszli na jego stronę. Za tym przykładem idą też Ślązacy lecz uznają go po spełnieniu przez niego wielu wymagań. Mateusz zatwierdza w 1611 utworzenie w Pradze specjalnego niemieckiego kanclerstwa dla Śląska niepodporządkowanego kanclerstwu czeskiemu oraz zatwierdza pismo królewskie swego brata na temat tolerancji religijnej. Równocześnie dochodzi do pierwszych ucisków ludności ewangelickiej.

1617

Ferdynand von Steiermark przybywa jako ostatni z Habsburgów na Śląsk aby odebrać hołd magnatów.

1618

Wybuch Wojny Trzydziestoletniej. Śląsk staje na podstawie wolności religijnej po stronie Wielkiego Księcia Palatynatu Fryderyka. Po ich porażce w walce pod Białą Górą w pobliżu Pragi (1620) uznają magnaci Śląscy Ferdynanda II (1619-1637) za swego prawowitego władcę po zapłaceniu kary w wysokości 300000 fl. Równocześnie zaczyna się kontrreformacja pod przewodnictwem księcia biskupa Karola. Bezpowrotne zniesienie przyjmowania przez wiernych wina w kościele katolickim. Jezuita oraz inne zakony zaczynają rekatalizację.

1626

Napaść grafa Mansfelda na Śląsk, którego śladami wkraczają wojska cesarskie pod dowództwem Wallenstein'a. Wallenstein zostaje księciem Żagania. Nasilenie kontrreformacji z pomocą dragonów (Dohnaschen Dragonen). Początek przesiedlania się śląskich ewangelików. Ewangelicy posiadacze majątków ziemskich zostają zastąpieni przez katolickich krewnych.

1629

Cesarz poprzez wydanie edyktu jako król Czech wymaga prawa do obsadzenia w księstwach śląskich parafii ewangelickich księżmi katolickimi.

1632

Szwedzi, Saksończycy i Brandenburczycy wkraczają na teren Śląska. Równocześnie wielka epidemia.. Z południa pojawia się Wallenstein. Po jego zamordowaniu (1634) praski pokój. Stracenie Grafa Hansa Ulricha von Schaffgotscha za zdradę w Regensburgu. Jego dzieci muszą przejść na wiarę katolicką. Ślązacy muszą się całkowicie podporządkować cesarzowi, tylko księstwa piastowskie i podobradzkie oraz miasto Wrocław zatrzymują prawo do wolności wyznania. Opór śląskich protestantów jest złamany. Wielu z nich znajduje miejsce przy polskim królu, w Brandenburgii lub w Saksonii.

1637-1657

Ferdynand III prowadzi w dalszym ciągu politykę poprzednika.

1639-1646

Wojska szwedzkie i cesarskie pustoszą Śląsk. Zniszczenia, plądrowanie i zarazy niszczą i wyludniają przede wszystkim miasta, które osiągają poprzednią ilość ludności dopiero w XIX wieku a niektóre nigdy więcej.

1648

Zawarcie pokoju w Münster i Osnabrück. Legnica, Brzeg i Oleśnica pozostają miastami ewangelickimi. W Świdnicy, Jaworze i Głogowie budowane są dla protestantów „Kościoły pokoju”.

1648-1707

Natężona kontreformacja. Od 1653 zostają duchowni protestanczy przepędzeni a kościoły skonfiskowane. Od 1666 zostają także protestanczy nauczyciele zwolnieni, co powoduje znaczący odpływ ludzi. W sumie opuszcza kraj 200 000 protestantów. Jednocześnie wyrasta na Śląskiej ziemi znaczący ruch poetycki, którego impulsy oddziaływają na całe Niemcy. Poza tym rozwija się na wysokim poziomie budownictwo barokowe. Kraj przeżywa rozwój kulturalny. Od 1670 następuje także rozwój przemysłu (produkcja i handel lmem).

1675

Ostatni piastowski książę Jerzy Wilhelm umiera w wieku 15 lat. Wielki Książę Brandenburski Fryderyk Wilhelm wyjawia roszczenia do przejęcia Śląska.

1707

Umowa między królem szwedzkim Karolem XII i cesarzem austriackim Józefem I (Altranstädter Konvention), że wszystkie niezgodnie z westfalską umową pokojową kościoły odebrane protestantom muszą być zrekomensowane. Poza tym zostaje przyznane ewangelikom następnych sześć kościołów tzw. kościołów łaski (Gnadenkirche). Pomimo wszystko wyobcowuje się ludność Śląska, gdyż oficjalnie zachowywane są postanowienia Konwencji ale polityka cesarska jest skierowana przeciwko protestantom.

1711-1740

Podczas panowania Karola VI (1711-1740) dochodzi do rozwoju Śląska.

1740

Rozpoczęcie rządów przez Marię-Teresę i Fryderyka II Pruskiego. Fryderyk Wielki wchodzi ze swoimi wojskami na teren Śląska. W trzech wojnach śląskich (1740-1742, 1744-1745 i 1756-1763) umacnia swoje panowanie na Śląsku mimo ciężkich porażek. Większą część Śląska staje się pruską prowincją. Fryderyk daje Śląskowi nowoczesne zarządzanie pod ministrem prowincji i rozwija gospodarkę rolną oraz przemysł węglowy i hutniczy na Górnym Śląsku (wydobycie i zastosowanie węgla kamiennego od 1750 roku). Objęddza regularnie kraj i zajmuje się osobiście rozwojem. Na niwie kościelnej dochodzi do szeroko pojętej tolerancji wszystkich wyznań. Nauczanie powszechne zostaje gruntownie polepszone. Zostało otwartych 500 nowych szkół powszechnych oraz wybudowano 164 kościoły ewangelickie.

1769

Przejęciowe zbliżenie się cesarza Józefa II (1765-1790), syna Marii Teresy, i Fryderyka Wielkiego. Spotkanie tych dwóch władców w Nysie w roku 1769. Józef II zniósł na Śląsku austriackim poddaństwo chłopów i zezwolił poprzez wydanie dekretu w 1781 roku na wolność wyznania.

1786

Śmierć Fryderyka Wielkiego.

1786-1797

Fryderyk Wilhelm II królem pruskim

1797-1840

Fryderyk Wilhelm III

1806

Po nieszczęśliwym przebiegu bitwy pod Jeną i Auerstädt wkraczają Francuzi na teren Śląska. W 1807 poddaje się francuskiemu wojskom otoczony Wrocław. Tylko Srebrna Góra, Kłodzko i Koźle nie skapitulowały.

1807

Po Pokoju w Tyłży w 1807 reformują się Prusy poprzez reformę Stein-Hardenberga. Zniesienie poddaństwa i przywiązania chłopów do ziemi, wprowadzenie wolności zawodu, samorządności miast poprzez prawo pruskie, utworzenie ministerstw i powołanie prezydenta Śląska. Reforma wojsk poprzez utworzenie powszechnej służby wojskowej. Utworzenie uniwersytetu we Wrocławiu (1811) z pierwszym wydziałem teologii ewangelickiej i katolickiej. W 1812 otrzymują pełne prawa obywatelskie wszyscy Żydzi w Prusach. Jak wcześniej już w innych niemieckich krajach, zostały klasztory na Śląsku skonfiskowane. Są to 74 klasztory i fundacje a także 8 komend krzyżowców maltańskich z ich ogromnymi posiadłościami ziemskimi i należącymi do nich kościołami.

1813

Po francuskiej porażce w Rosji następuje opór przeciw Francuzom na Śląsku. W lutym 1813 podnoszą się głosy o tworzenie korpusów ochotniczych. Poświęcenie korpusu Lützow'a w Rogowie Sobockim pod Ślęzą. 10 marca 1813 utworzenie fundacji „żelaznego krzyża”. 17 marca odezwa „Do mojego narodu” („An mein Volk”). Po początkowych porażkach i zawieszeniu broni udało się Blücher'owi w walce nad Kaczawą z udziałem Armii Śląskiej zadać Francuzom ciężki cios. Po zwycięskim końcu walk wyzwolenie nie ziszczy się oczekiwania ludu na udział w rządzie krajowym. Administracyjnie zostaje Śląsk na nowo podzielony, część saksońskich Górnych Łużyc zostaje przydzielona do Śląska. Nowy podział utrzymał się bez większych zmian do końca pierwszej Wojny Światowej.

1821

Bulla papieska „De salute animarum” podporządkowuje biskupstwo wrocławskie bezpośrednio kurii, po tym gdy wrocławscy biskupi już od około 1614 roku uważają się jako niezależni i nie biorą udziału w synodach gnieźnieńskiej prowincji.

1844

W zbliżającym się czasie industrializacji doszło po roku 1815 głównie na podgórskich terenach Śląska do wyjątkowego zbiednienia tkaczy. Dochodzi do powstania tkaczy, którzy zdobywają i obracają w gruzy większą ilość fabryk. Porządek zaprowadza wojsko. Okręg przemysłowy Górnego Śląska jest pod koniec 19 wieku przodującym okręgiem przemysłowym Niemiec. Następuje szybka rozbudowa sieci kolejowej.

1847

Ponowny rok głodu na Śląsku. Tyfus na Górnym Śląsku. Rząd nie panuje dłużej nad różnicami socjalnymi obywateli.

1848

Zamieszki i rewolucja na Śląsku, głównie we Wrocławiu. Na prowincji powstania chłopskie. Tzw. „Okroyerskie Rozporządzenie” jest początkowo dobrze widziane ale w 1849 roku dochodzi do ponownych zamieszek, gdy Fryderyk Wilhelm IV odmawia niemieckiej korony.

1850

Nowy porządek gminny. Wprowadzenie trójklasowego prawa wyborczego. 1856 samorządność dla powiatów, ponowne wprowadzenie sejmów prowincjonalnych.

1866

Wojna prusko-austriacka. 1872 i 1875 porządek powiatowy i prowincjonalny, ostateczne wprowadzenie samorządowania. Ludność Górnego Śląska powiększa się w przeciągu jednego stulecia sześciokrotnie.

1918

Po pierwszej wojnie światowej następuje w pierwszej wersji umowy wersalskiej cały Górny Śląsk przyznany Polsce. W następstwie spontanicznego wypowiedzania się ludności Górnego Śląska i dzięki poparciu przez brytyjskiego premiera Lloyd George'a jest przewidziane głosowanie. Międzynarodowa okupacja Górnego Śląska. Francuzi, Anglicy i Włosi wystawiają swoje wojska okupacyjne. W dwóch z zewnątrz kierowanych powstaniach próbują Polacy zastraszyć ludność i przemocą podporządkować sobie Śląsk. Głosowanie 20 marca 1921 roku. 60% ludności głosowało za Niemcami. Trzecie Powstanie Śląskie w maju 1921 zostało stłumione przez niemieckich ochotników. Rozjemcy w Genewie orzekli, że Górny Śląsk zostanie podzielony i bardziej gospodarczo rozwinięta część przypadnie Polsce. To pogwałcenie proklamowanego przez kraje zwycięskie samostanowienia dało podstawy do nowego niemieckiego nacjonalizmu. Ucieczka wielu Niemców do zachodniej części Górnego Śląska. Rozszerzenie okręgu przemysłowego na zachód. 17 maja 1939 miał Górny Śląsk 4 582 33 mieszkańców. Podczas ostatnich wolnych wyborów (1932) w Rzeszy głosowało 12 098 (1,8%) za polską partią.

1939

Zwycięstwo nad Polską przyniosło w pierwszej chwili ponowne zjednoczenie całego Górnego Śląska oraz Huczyńskiego Kraju z pozostałym Śląskiem, jednocześnie polityka germanizacyjna (Volksgruppen!) pogłębiła rozłam pomiędzy Niemcami i Polakami.

1945-1991

Śląsk jest placem działań wojennych. Stolica (Wrocław) broni się dwa i pół miesiąca i kapituluje dopiero 6 maja 1945. Od czerwca 1945 zostaje ludność Śląska wypędzana. Konferencja Poczdamska lipiec/sierpień 1945. Jedynie na terenie dwujęzycznego Górnego Śląska może pozostać część niemieckiej ludności, około 700 000 - 1 000 000 ludzi. Z terenu Polski zostają przesiedlani ludzie na Śląsk. Powolna odbudowa w ciężkich warunkach. Obok dokładnego restaurowania historycznych budowli widzi się do dzisiaj także rozpad i dezorganizację. Prawnie jest Śląsk także po podpisaniu tzw. Wschodnich Umów częścią Rzeszy Niemieckiej. Umowa pokojowa, która reguluje przebieg granic nie jest dotychczas zawarta. Zostało to potwierdzone poprzez większą ilość orzeczeń sądowych. Wg. orzeczenia Sądu Konstytucyjnego z dnia 31 lipca 1973 Niemiecka Rzesza jeszcze w dalszym ciągu egzystuje. W podobnym sensie wypowiadają się orzeczenia z 7 lipca 1975 a także z 31 maja i 29 grudnia 1976. Także wyrokiem sądu d/s socjalnych z 30 września 1976 niemieckie tereny wschodnie przejęte przez Polskę nie stały się zagranicą.

1991

Republika Federalna Niemiec uznała aneksję Śląska przez Polskę.

Tłumaczenie to dedykuję mojej Żonie Joasi

Grzegorz Michalski